

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE KĄTY
WROCŁAWSKIE NA LATA 2024-2026**

Grudzień 2023 r.

**Opracowali: Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Kątach Wrocławskich**

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
2. Podstawa prawna.....	4
3. Zadania samorządu gminnego.....	4
4. Diagnoza społeczna.....	6
5. Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich na rzecz rodzin	8
6. Zasoby instytucjonalne wspierające rodziny i dzieci z terenu Gminy Kąty Wrocławskie.....	13
7. Analiza Swot.....	13
8. Cele i zadania do realizacji.....	15
9. Zakładane efekty.....	17
10. Adresaci programu.....	18
11. Źródła finansowanie.....	18
12. Monitoring i ewaluacja	18
13. Sprawozdanie.....	19
14. Podsumowanie programu.....	19

1. WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kąty Wrocławskie w latach 2024-2026 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jego opracowania wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023, poz. 1426 ze zm.). Niniejszy Program jest propozycją realnych i możliwych zadań z zakresu opieki nad dziećmi i rodziną w Gminie Kąty Wrocławskie. Jest również strategicznym dokumentem mającym na celu wypracowanie jak najbardziej korzystnego modelu pomocy rodzinie przy wykorzystaniu zasobów gminnych.

Program określa działania, które ukierunkowane są na wspieranie rodzin w procesie przywracania jej zdolności do prawidłowego funkcjonowania w środowisku rodzinnym i społecznym. Poprzez działania określa się w szczególności pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Problemy w rodzinie mają charakter złożony, wymagają interdyscyplinarnej współpracy służb i instytucji, dlatego też ich działania powinny być zintegrowane oraz opierać się na wzajemnej współpracy. W obecnych czasach można zaobserwować znaczny wzrost zmian w strukturach społecznych rodzin. Należą do nich między innymi wzrost liczby rodzin niepełnych, związki nieformalne, rodziny zrekonstruowane czy również rosnąca liczba rozwodów. Trzeba jednak pamiętać, że zmiany te mogą wpływać, ale nie muszą, na prawidłowe funkcjonowanie w życiu codziennym członków tych rodzin.

Niewątpliwie jednak, do głównych przyczyn występowania problemów w rodzinach, możemy zaliczyć problem niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, problem alkoholowy rodziców, przemoc w rodzinie czy niewydolność opiekuńczo - wychowawczą u dorosłych w stosunku do małoletnich dzieci. Powyższe trudności wpływają destrukcyjnie na rozwój rodziny i w konsekwencji na rozwój małoletnich dzieci wychowywanych w tej rodzinie. Współcześnie coraz częściej pojawiają się problemy z zapewnieniem dzieciom prawidłowej opieki i wychowania. Życie w tzw. „biegu”, dostęp do mediów społecznościowych oraz różnych treści teleinformatycznych może wpływać niekorzystnie na sytuację w rodzinie. Pojawiające się dysfunkcje dają sygnał dla różnych instytucji i służb o konieczności podjęcia na rzecz danej rodziny określonych działań. Jednym z tych działań jest wsparcie i wspomaganie w powrocie do prawidłowego funkcjonowania nie tylko w środowisku domowym, ale również i w społeczeństwie. Wsparcie rodziny powinno być wdrożone jak najszybciej i przyjmować nie tylko charakter pomocowy, ale również profilaktyczny. Praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, powinna być obiektywna i kompleksowa, a podejmowane działania będą przynosić efekty tylko wtedy, kiedy będą odbywać się przy udziale i współpracy rodziny ze specjalistą oraz za jej zgodą. System wsparcia powinien obejmować zarówno rodziny biologiczne jak i rodziny zastępcze, gdyż dla rodziny biologicznej podstawowym celem będzie jak najszybszy powrót dziecka na jej łono. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są także ważnym elementem ze względów społecznych i ekonomicznych, jak i koniecznie z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Niniejszy Program jest kontynuacją Programu na lata 2021-2023 scalającego podejmowane działania na rzecz rodzin.

2. PODSTAWA PRAWNA

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r., o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r., o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r., o systemie oświaty,
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r., kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r., o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r., o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r., o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

3. ZADANIA SAMORZĄDU GMINNEGO

Do zadań gminy w zakresie wspierania rodzin i systemie pieczy zastępczej należą w szczególności:

- 1) Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - a. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- 4) Finansowanie:
 - a. Podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b. Kosztów związanych z udzieleniem pomocy przez rodziny wspierające,
- 5) Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie,
- 7) Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Nadrzędnym celem niniejszego Programu jest to, aby dziecko miało prawo rozwijać się w rodzinie naturalnej. Zawiera on propozycje skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych, reintegracyjnych i interwencyjnych jak i pomocy materialnej w zależności od zdiagnozowanych potrzeb i możliwości rodziny. Proponowane działania mają za zadanie wesprzeć rodzinę z „grup ryzyka”, w pełnieniu jej podstawowych funkcji, w myśl zasady, że w pierwszej kolejności wykorzystywane powinny być zasoby własne rodziny i winna ona otrzymać wsparcie już na etapie, kiedy problemy zaczynają się pojawiać.

Drugim celem Programu jest powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej. Podstawowym zadaniem do realizowania tego celu jest inicjowanie działań niezbędnych do uregulowania sytuacji życiowej rodziny i umożliwienie powrotu dziecka. Rodziny, których dzieci opuszczają zastępcze formy opieki, wymagają długoterminowego, systematycznego i specjalistycznego wsparcia w pełnieniu ról rodzicielskich. Realizacja założeń przyjętych w Programie pozwoli udzielić rodzinie szybkiej i skutecznej pomocy, aby dziecko mogło do niej powrócić na stałe.

Adresatami programu są rodziny wychowujące dzieci i przeżywające różnego rodzaju trudności, których same nie mogą pokonać, a także rodziny z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej i wyrażają one chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dzieckiem i powrotu do domu rodzinnego.

W szczególności Program jest skierowany do:

- rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i niezaradnych życiowo – rodziny, w których rodzice nie radzą sobie z wychowaniem dzieci, nie potrafią zrozumieć potrzeb rodziny, które wynikają z braku motywacji do podjęcia zatrudnienia, niskiego poziomu wykształcenia bądź nieadekwatnego do aktualnych wymogów rynku pracy, wielodzietności, a także „wycuczonej” bezradności życiowej,
- rodzin dotkniętych uzależnieniami, przemocą – rodziny, w których jedno z rodziców lub oboje nadużywają alkoholu lub, w których dochodzi do przemocy. W takich rodzinach dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione jest miłości i bezpieczeństwa. Przemoc często występuje łącznie z problemem alkoholizmu i oba te zjawiska mogą być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji rodziny,
- rodzin z dziećmi zagrożonymi niedostosowaniem społecznym – rodziny, w których niedostosowanymi społecznie są dzieci czy młodzież, które pod wpływem różnych czynników i sytuacji mają duże trudności w dostosowaniu się do życia, współdziałania w grupie społecznej, u których zaburzenia w zachowaniu są tak głębokie, że utrudniają a czasem nawet uniemożliwiają przestrzegania ogólnie przyjętych norm współżycia z innymi ludźmi, grupami rówieśniczymi, rodziną. Przyczynami niedostosowania społecznego mogą być różnego rodzaju czynniki, na które nie mamy większego wpływu, tj. różnego rodzaju defekty w tym zakresie, a także te którym możemy zapobiec lub minimalizować tj. środowiskowe błędy i zaniedbania wychowawcze.

Najważniejszymi spodziewanymi rezultatami realizowanego w latach 2024-2026 Programu Wspierania Rodziny są:

- 1) poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej i przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,

- 2) powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- 3) ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami,
- 4) podniesienie świadomości społeczeństwa o dostępnych formach wsparcia rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych,
- 5) rozwijanie współpracy różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny.

4. DIAGNOZA SPOŁECZNA

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonowania rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Kąty Wrocławskie w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich.

Gmina Kąty Wrocławskie to gmina miejsko – wiejska w województwie dolnośląskim, w powiecie wrocławskim. Gmina Kąty Wrocławskie składa się z 39 sołectw i 5 rad osiedla. Na dzień 31.10.2023 roku liczba ludności zamieszkującej gminę wynosiła 26015 osób, w tym:

Liczba mieszkańców według grup wiekowych i płci		
Grupa wiekowa	Kobiety	Mężczyźni
0-18 lat	3080	3201
Wiek produkcyjny	7496	7970
Wiek poprodukcyjny	2786	1482

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie.

Rodziny mieszkające na terenie Gminy Kąty Wrocławskie borykają się z wieloma problemami życiowymi mającymi wpływ na ich funkcjonowanie i rozwój. Problemy te decydują o jakości życia rodzin, o możliwościach i zagrożeniach, a także o kierunkach i formach podejmowanych działań na rzecz rodziny przez odpowiednie instytucje. Jedną z instytucji na terenie gminy, która zajmuje się pomocą rodzinie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich. Głównym zadaniem ośrodka jest świadczenie pomocy społecznej osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, a nie są w stanie pokonać jej wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Za misję Ośrodka można uznać dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich w ramach ustawy o pomocy społecznej:

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin		
	2021 r.	2022 r.	Do 31.10.2023 r.
Świadczenia pieniężne	85	87	73
Świadczenia niepieniężne	37	34	35

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich, wywiadów środowiskowych oraz obserwacji pracowników socjalnych wynika, że rodziny korzystające ze wsparcia oferowanego przez ośrodek to bardzo często środowiska, gdzie występuje wiele problemów jednocześnie, gdzie jeden problem stanowi konsekwencje kolejnego. Dlatego tak ważne jest wdrożenie kompleksowego wsparcia dla rodzin ze szczególnym uwzględnieniem tych, gdzie wychowywane są dzieci.

Poniższa tabela przedstawia przyczyny wystąpienia z wnioskiem o udzielenie pomocy do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich:

Powody udzielenia pomocy i wsparcia	2021 r.	2022 r.	Do 31.10.2023 r.
Długotrwała lub ciężka choroba	92	84	79
Niepełnosprawność	65	49	45
Ubóstwo	61	59	51
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	17	14	6
Rodzina niepełna	3	7	0
Rodzina wielodzietna	1	2	3
Bezrobocie	24	20	19
Bezdomność	9	8	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	2	4	3
Alkoholizm	9	6	5
Przemoc domowa	5	4	3
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0	1
Narkomania	0	0	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Zdarzenie losowe	1	9	2

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich.

Najczęstszym powodem korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej, w ramach ustawy o pomocy społecznej jest ubóstwo rozumiane jako całkowity brak własnych dochodów bądź posiadanie dochodów niewystarczających do zaspokojenia podstawowych potrzeb, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Wskazane dysfunkcje takie jak: bezrobocie, alkoholizm, przemoc bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo –wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż w dużej mierze dotyczy najmłodszych mieszkańców gminy, czyli dzieci.

5. DZIAŁANIA GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KĄTACH WROCŁAWSKICH NA RZECZ RODZIN

1. Udzielanie pomocy finansowej w ramach ustawy o pomocy społecznej:

Podział rodzin korzystających z pomocy finansowej w ramach ustawy o pomocy społecznej, ze względu na liczbę dzieci w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie rodzin	2021 r.			2022 r.			Do 31.10.2023 r.		
	Liczba rodzin			Liczba rodzin			Liczba rodzin		
	Ogółem	W tym na wsi	Liczba osób w rodzinie	Ogółem	W tym na wsi	Liczba osób w rodzinie	Ogółem	W tym na wsi	Liczba osób w rodzinie
Liczba rodzin z dziećmi	16	9	75	24	16	106	10	4	48
o liczbie dzieci									
1	4	1	15	6	4	24	2	0	11
2	7	4	27	9	7	32	4	3	16
3	2	1	10	5	2	25	3	1	14
4	2	2	14	2	1	11	0	0	0
5	0	0	0	1	1	6	1	0	7
6	1	1	9	1	1	8	0	0	0
7 i więcej	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rodziny niepełne	4	3	14	10	6	39	3	0	10
o liczbie dzieci									
1	2	1	7	1	1	4	1	0	3
2	2	2	7	5	4	15	1	0	3
3	0	0	0	2	0	9	1	0	4
4 i więcej	0	0	0	2	1	11	0	0	0

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich.

Po nieznacznym wzroście liczby rodzin z dziećmi korzystających z pomocy finansowej w 2022 roku ponownie można zauważyć spadek w liczbie tych rodzin. Pokazuje to, że pomimo wysokiej inflacji, mniej rodzin z dziećmi ubiega się o świadczenia z pomocy społecznej, ponieważ otrzymuje też wsparcie państwa w postaci programów takich jak „Świadczenie Wychowawcze” i „Dobry Start”.

2. Udziela rodzinom przewyżającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcia w postaci asystenta rodziny.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich zatrudniony jest jeden asystent rodziny. Praca asystenta rodziny koncentruje się głównie na stworzeniu długofalowego planu w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej rodzin, w których wychowują się dzieci poprzez działania wspierające a nie wyręczające rodziców.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin objętą wsparciem asystenta rodziny w poprzednich latach:

	2021 r.	2022 r.	Do 31.10.2023 r.
Liczba asystentów rodziny	1	1	1
Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny	5	11	11
Liczba rodzin zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny przez sąd	3	6	8

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich.

Asystent rodziny ma na celu pracę z rodziną w problemach nie tylko wychowawczych lecz także w sprawach codziennych. Realizowana przez niego pomoc polega na wsparciu w przezwyciężeniu trudności, w poprawie sytuacji życiowej, by w przyszłości rodzina samodzielnie pokonywała własne problemy.

Pracę z rodziną asystent prowadzi **za jej zgodą i z aktywnym udziałem**, z uwzględnieniem jej trudności, zasobów oraz możliwości wsparcia zewnętrznego. Wspieranie rodziny polega przede wszystkim na uruchomieniu w rodzinach ich zasobów do radzenia sobie w przyszłości z podobnymi trudnościami z jakimi stykają się i będą spotykać w codziennym życiu.

Współpraca z rodziną oparta jest o plan pracy, który z założenia jest długofalowy. Asystent rodziny pracuje z nią średnio przez 2–3 lata, w zależności od potrzeb. Jeżeli rodzina nie wykazuje chęci i zaangażowania we współpracy z nim, możliwe jest podjęcie decyzji o wcześniejszym jej zakończeniu.

W roku 2023 rodzice z terenu gminy mieli okazję wziąć udział w projekcie – „Akademia Umiejętności Rodzicielskich”, którego celem było zwiększenie kompetencji rodzicielskich u rodzin z problemem uzależnień, przemocy oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zajęcia prowadzone były przez dwóch trenerów, w formie zajęć warsztatowych oraz

konsultacji indywidualnych z rodzicami. Pomiedzy warsztatami beneficjenci otrzymywali zadania związane z realizowanymi tematami.

Odbyły się dwie edycje „Akademii Umiejętności Rodzicielskich”, w których celem głównym było podniesienie kompetencji rodzicielskich.

3. Dokonuje opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

Pomimo dużego zaangażowania asystenta rodziny dochodzi do sytuacji umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Zadaniem własnym gminy jest ponoszenie odpłatności za umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w placówce - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w placówce - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w placówce - w trzecim i kolejnym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z terenu gminy oraz wydatki Gminy Kąty Wrocławskie na opiekę i wychowanie tych dzieci:

	2021 r.	2022 r.	do 31.10.2023 r.
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	26	32	32
Koszty poniesione przez Gminę Kąty Wrocławskie	327818,66 zł	515649,99 zł	449211,72 zł

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich.

4. Wspiera rodziny z problemem przemocy.

Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności – rodzin dotkniętych przemocą bądź zagrożonych wystąpieniem przemocy podejmuje Zespół Interdyscyplinarny oraz powoływane przez niego grupy diagnostyczno - pomocowe, bezpośrednio pracujące z rodzinami. Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele różnych jednostek, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany, w celu skutecznego reagowania na informacje o przemy domowej, m.in. ośrodka pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy integrowanie i koordynowanie działań różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza poprzez: diagnozowanie problemu przemocy domowej, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc. Jednocześnie grupy diagnostyczno - pomocowe opracowują i realizują plany pomocy przygotowywane indywidualnie zarówno z osobami dotkniętymi przemocą, jak

również osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy, monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy oraz prowadzą poradnictwo i interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Prowadzenie procedury "Niebieskie Karty" nie ma określonych ram czasowych. Czas pracy z rodziną wynika z jej indywidualnych potrzeb - uzależniony jest od sytuacji całej rodziny i osoby doznającej przemocy, ustalonego indywidualnego planu pomocy oraz zapewnienia zaspokojenia niezbędnych potrzeb – przede wszystkim potrzeby bezpieczeństwa. W ramach procedury „Niebieskie Karty” wsparciem objęte są nie tylko rodziny posiadające w swej strukturze wyłącznie osoby dorosłe, ale również rodziny z małoletnimi dziećmi. Opierając się na analizie danych statystycznych stwierdza się również jednoznacznie, że przemoc może dotyczyć wszystkich niezależnie od pozycji na rynku pracy, sytuacji finansowej rodziny, wykształcenia czy miejsca zamieszkania.

Poniższa tabela przedstawia liczbę wszczętych w gminie procedur Niebieska Karta w ostatnich latach:

	2021 r.	2022 r.	do 31.10.2023 r.
Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta	48	65	48
Liczba dzieci pozostająca w rodzinach objętych procedurą Niebieska Karta	92	113	122
Liczba dzieci podejrzanych o doznawanie przemocy w rodzinie	44	33	57

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Kątach Wrocławskich.

Z powyższej tabeli wynika, że wzrasta liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno – pomocowych, a także liczba dzieci doznających przemocy, czego powodem może być zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej. Ponadto zostały wprowadzone zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zapewniające większą ochronę i pomoc dla ofiar przemocy.

W związku z powyższym, w celu maksymalizacji ochrony potencjalnych ofiar przemocy domowej, w tym w szczególności dzieci, niezbędnym jest prowadzenie systematycznej analizy czynników ryzyka wystąpienia przemocy domowej, dalsza edukacja i podnoszenie świadomości mieszkańców oraz służb środowiska lokalnego.

5. Umożliwia dostęp do specjalistycznego poradnictwa.

W Gminie Kąty Wrocławskie prowadzona jest działalność punktu darmowej pomocy prawnej w Kątach Wrocławskich przy ul. Nowowiejskiej 4. Punkt prowadzony jest przez Powiat Wrocławski. Powyższa obsługa prawna jest rozszerzona o porady obywatelskie oraz mediacje.

Nieodpłatne usługi prawne świadczone są dla mieszkańców Gminy Kąty Wrocławskie codziennie, za wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy (w tym świąt państwowych) w dniach od poniedziałku do piątku.

Gmina zapewnia również pomoc w postaci specjalistycznego poradnictwa, które realizowane jest w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym, mieszczącym się w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich. W ramach działalności ww. punktu udzielane są bezpłatne porady psychologa, terapeuty uzależnień, interwenta kryzysowego, który ma również możliwość pracy w miejscu zamieszkania rodziny. Pomoc ta kierowana jest do osób dorosłych i dzieci z terenu gminy, borykającymi się z problemami między innymi: przemocą, uzależnieniem, problemami wychowawczymi z dziećmi. Punkt informacyjno - konsultacyjny czynny jest średnio 60 godzin w miesiącu.

Poza tym osoby i rodziny z terenu gminy mają możliwość skorzystania z pomocy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej – Gabinet w Kątach Wrocławskich, w którym przyjmują: psycholog, pedagog, logopeda, doradca zawodowy.

Na terenie Gminy Kąty Wrocławskie funkcjonuje 6 szkół podstawowych, tj. w Smolcu, Małkowicach, Gniechowicach, Sadkowie oraz dwie w Kątach Wrocławskich. Funkcjonują także 4 przedszkola publiczne, tj. w Smolcu, Sadkowie oraz 2 w Kątach Wrocławskich. Oprócz tego funkcjonuje 13 placówek niepublicznych, tj. szkoły podstawowe, przedszkola i żłobki.

Placówki oświatowe wspierają rodziny w sferze opiekuńczo – wychowawczej. Ich celem oprócz edukacji, która jest ich głównym i priorytetowym zadaniem jest także wspieranie rodziców w wychowywaniu młodego pokolenia. To szkoła powinna wzmacniać i utrwalać pozytywne wartości, które przekazywane są w rodzinach. W placówkach oświatowych realizowanych jest szereg przedsięwzięć, które mają na celu pokazanie młodemu pokoleniu wartości jakimi powinni kierować się w życiu. Bardzo dużo mówi się o szkodliwości nadużywania alkoholu, narkotyków jak również neguje się zachowania przemocowe.

Na terenie Gminy Kąty Wrocławskie nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Od 20.03.2023 r. w dziewięciu miejscowościach (stan na 31.10.2023 r.) na terenie gminy realizowane jest zadanie „Wychowawcy Podwórkowego”, którym objęto łącznie około 170 dzieci. Zadaniem wychowawców podwórkowych jest zorganizowanie i przeprowadzenie działań animacyjnych i socjoterapeutycznych w ramach pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawców. Odbiorcami są dzieci i młodzież w wieku 7 - 16 lat, spędzające swój wolny czas na podwórkach. Uczestnictwo jest dobrowolne i bezpłatne. Zajęcia odbywają się na wolnym powietrzu (tereny zielone, place zabaw, boiska, podwórka, parki) w miejscu spotkań dzieci i młodzieży średnio dwa razy w tygodniu.

6. ZASOBY INSTYTUCJONALNE WSPIERAJĄCE RODZINY I DZIECI Z TERENU GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE

Program będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w latach 2024-2026 we współpracy z następującymi instytucjami:

1. Samorząd lokalny,
2. Placówki oświatowe na terenie gminy,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Komisariat Policji,
5. Zespół Interdyscyplinarny,
6. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
7. Placówki systemu opieki zdrowotnej,
8. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu,
9. Rady Sołeckie i Rady Osiedla,
10. Organizacje pozarządowe.

Instytucje mające swoją siedzibę poza terenem Gminy Kąty Wrocławskie, które działają również na rzecz jej mieszkańców:

1. Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej, w tym III Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu,
3. Organizacje pozarządowe,
4. Bank Żywności we Wrocławiu.

7. ANALIZA SWOT

W konstruowaniu niniejszego Programu zastosowano analizę SWOT, która przedstawia diagnozę systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej w Gminie Kąty Wrocławskie. Pozwala zidentyfikować jego mocne i słabe strony oraz określić płynące z otoczenia szanse i zagrożenia umożliwiające lub hamujące planowane działania.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wykwalifikowana kadra pracownicza, - wypracowane dobre praktyki w ramach regularnej współpracy z rodzinami przez specjalistów: pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów, kuratorów oraz przedstawicieli innych instytucji działających na rzecz rodziny, - dobra współpraca z samorządem gminnym, - wypracowane dobre praktyki w zakresie współpracy z instytucjami na rzecz	- niski poziom aktywności i gotowości ze strony społeczności lokalnej do współpracy, - niewystarczające zaangażowanie oraz brak współpracy ze strony rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, - niewystarczająca motywacja oraz zaangażowanie rodzin do współpracy w zakresie poprawy wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, - niska aktywność zawodowa wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej,

<p>wsparcia rodzin, - działalność Punktu Konsultacyjnego na rzecz osób i rodzin z problem alkoholowym, - cykliczne programy edukacyjne w szkołach, - otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym, - zabezpieczenie w budżecie gminy środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, - dobrze rozwinięta komunikacja, łatwy dostęp do aglomeracji miejskich.</p>	<p>- wyuczona bezradność i roszczeniowa postawa, - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, - brak wczesnej diagnostyki problemów rodziny, - ograniczona ilość infrastruktury socjalnej (lokali socjalnych i mieszkań treningowych lub wspomaganych), - niechęć klientów Ośrodka do możliwości skorzystania z porad specjalistów.</p>
---	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>- rozwój form zabezpieczenia społecznego rodzin z dziećmi, - rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej, - wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez rodziców, - edukacja rodziców, poprawa samodzielnego funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych w społeczeństwie, - rozpowszechnianie i promowanie działań wspierających rodziny.</p>	<p>- trudności z motywowaniem rodzin do zmiany stylu życia, opór przed usamodzielnieniem, - ograniczona dostępność do lekarzy, specjalistów, - wzrost kosztów utrzymania rodzin, - nierówność szans w dostępie do instytucji kultury, zdrowia, pomocy społecznej wynikające z odległości i trudności komunikacyjnych, - zanik więzi i tradycji rodzinnych, - negatywny wpływ środowiska lokalnego.</p>

8. CELE I ZADANIA DO REALIZACJI

Cel główny:

Wspieranie rodziny w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny i dziecka.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Okres Realizacji
1.	Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych.	- GOPS - placówki oświatowe	Cały okres Programu
2.	Zapewnienie środków w zakresie ponoszenia kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej.	- GOPS - Urząd Miasta i Gminy	Cały okres Programu

2. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji
1.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży – umożliwienie dzieciom z rodzin problemowych uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych.	- placówki oświatowe - GOPS - GOKiS	Cały okres Programu
2.	Organizowanie wypoczynku, czasu wolnego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	- GOPS - placówki oświatowe - GOKiS - GKRPA	Cały okres Programu
3.	Promowanie zachowań zgodnych ze społecznie akceptowanymi normami. Zaznajomienie dzieci i młodzieży z terminem agresji, przemocy, uzależnień zarówno w szkole jak i rodzinie.	- Zespół Interdyscyplinarny - placówki oświatowe - Komisariat Policji - GKRPA - GOPS	Cały okres Programu

3. *Zwiększenie wiedzy przez rodziców w jaki sposób należy budować i pogłębiać więzi ze swoimi dziećmi.*

Lp.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji
1.	Pomoc rodzinom naturalnym w łagodzeniu lub usuwaniu kryzysu będącego powodem umieszczenia dziecka w zastępczych formach opieki, a także w tworzeniu optymalnie najlepszych warunków do prawidłowego rozwoju dziecka.	- GOPS	Cały okres Programu
2.	Budowanie poprawy relacji między dzieckiem a rodzicami, uświadomienie rodzicom potrzeb dziecka, zwiększanie umiejętności wychowawczych rodziców.	- GOPS - poradnia psychologiczno – pedagogiczna - poradnie specjalistyczne - terapeuci	Cały okres Programu
3.	Działania skierowane na nabycie przez rodziców umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów w rodzinie lub poszukiwania pomocy w instytucjach do tego powołanych.	- GOPS - poradnia psychologiczno – pedagogiczna - terapeuci uzależnień	Cały okres Programu
4.	Udostępnianie rodzinom informacji o systemie usług, odpowiadających na potrzeby rodziny w różnych fazach jej rozwoju oraz wspierających rodzinę w wypełnianiu jej podstawowych funkcji.	- placówki oświatowe - GOPS - poradnia psychologiczno - pedagogiczna	Cały okres Programu

4. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Okres Realizacji
1.	Organizacja specjalistycznego wsparcia psychologicznego: zatrudnienie asystenta rodziny, umożliwienie rodzinom korzystania z usług psychologa wspierającego rodziny zagrożone kryzysem, terapeuty do spraw rozwiązywania problemów alkoholowych.	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Punkt Konsultacyjny - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Cały okres Programu
2.	Systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną.	- GOPS - placówki oświaty - policja - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, - kuratorzy	Cały okres Programu
3.	Edukacja rodziców przez prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej.	- placówki oświatowe - GOPS - GKRPA	Cały okres Programu
4.	Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	- GOPS - Zespół Interdyscyplinarny - Komisariat Policji	Cały okres Programu

9. ZAKŁADANE EFEKTY

Zakładanym efektem realizacji Programu jest:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa,
- ograniczenie patologii społecznej,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań,
- stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

10. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu będą rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Kąty Wrocławskie, doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 finansowany będzie w ramach środków budżetu gminy, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

12. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja programu prowadzone będą w sposób ciągły. Prawidłowe realizowanie programu opierać się będzie na działaniach podejmowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz inne jednostki i instytucje działające na terenie gminy. W miarę potrzeb, niniejszy dokument będzie aktualizowany i weryfikowany pod kątem dostosowania do aktualnych realiów społecznych oraz przepisów prawa.

L.P.	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji celu
1.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.	Ilość rodzin z dziećmi objętych pomocą pieniężną i rzeczową.
2.	Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych, z wycieczkami poza okresem zajęć szkolnych. Ilość zrealizowanych programów oraz innych inicjatyw adresowanych do społeczności lokalnej.
3.	Zwiększenie wiedzy przez rodziców w jaki sposób należy budować i pogłębiać więzi ze swoimi dziećmi.	Ilość rodzin objętych pomocą społeczną i wsparciem asystenta rodziny. Ilość rodziny uczestniczących w warsztatach np. Akademii Rodzica.
4.	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.	Ilość osób korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, specjalistów, terapeutów uzależnień. Liczba osób doznających przemocy domowej.

13. SPRAWOZDANIE

1. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 - 2026 wraz z potrzebami związanymi z realizacją zadań określonych w programie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przedstawia Burmistrzowi Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie do dnia 31 marca każdego roku.
2. Burmistrz Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie po jego zatwierdzeniu przedstawia sprawozdanie Radzie Miejskiej w Kątach Wrocławskich.

14. PODSUMOWANIE PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie sprzyjających warunków do poprawy życia rodzin i dzieci. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywnie instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego wsparcia dla dziecka i rodziny.